

Briselē, 17.10.2018.
COM(2018) 699 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

ES politisko saistību īstenošana pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā

Trešais divgadu ziņojums

{SWD(2018) 440 final}

1. IEVADS

Šis ir trešais ziņojums par progresu, ko ES un tās dalībvalstis ir panākušas kopējās pārtikas nodrošinājuma politikas īstenošanas jomā¹. Ziņojumu papildina Komisijas dienestu darba dokuments, kurā ir sniegta papildu informācija par veiktajām analizēm un gadījumizpētēm. Ziņojumā ir izklāstīti dažādi piemēri, kuros atainots, kā ES un tās dalībvalstis ir pastiprinājušas atbalstu un reaģējušas uz 2016. gadā sniegtajiem ieteikumiem un Padomes secinājumiem.

2. PASAULES UN EIROPAS POLITIKAS ATTĪSTĪBAS TENDENCES

Pasaulē, kur 821 miljons cilvēku cieš badu, 2017. gadā nenodrošinātība ar pārtiku un uzturu turpināja pieaugt otro gadu pēc kārtas, lai gan pirms tam tās līmenis stabili samazinājās vairāk nekā desmit gadus. Mazinās bērnu uztura hroniska nepietiekamība, lai gan no tās vēl aizvien cieš katrs ceturtais bērns vecumā līdz pieciem gadiem. Paredzams, ka līdz 2050. gadam cilvēku skaits pasaulē pārsniegs deviņus miljardus, tādējādi pastiprināsies konkurence attiecībā uz ierobežotajiem resursiem. Cilvēku skaita pieaugumu papildinās arvien lielāka ietekme, ko radīs klimata pārmaiņas, konflikti un pieaugošais spiediens uz zemi un dabas resursiem, kā arī pārtikas, ūdens un enerģijas piegādi. Šīs problēmas būtiski ietekmēs lauksaimniecības un pārtikas sistēmas spēju nodrošināt strauji pieaugošajam iedzīvotāju skaitam veselīgu un uzturvielām bagātu uzturu.

Ilgtermiņa attīstības mērķi (IAM) un jo īpaši 2. IAM paredz atjaunot virzību un apvienot valstis ar mērķi līdz 2030. gadam “izskaust badu, panākt pārtikas nodrošinājumu un uzlabot uzturu, veicināt ilgtspējīgu lauksaimniecību.” Atbilstīgi ES pieejai, kas balstīta uz tiesībām, tostarp tiesībām uz pārtiku, jaunajā Eiropas Konsensā par attīstību² par galvenajiem uzdevumiem ir izvirzīta bada izskausana un neaizsargātāko iedzīvotāju uztura situācijas uzlabošana. ES ārpolitikas un drošības politikas globālajā stratēģijā 2016. gadam ir uzsvērtā centieni divkāršošana attiecībā uz konfliktu novēršanu un pievēršanos to galvenajiem cēloņiem, piemēram, nevienlīdzībai, spiedienam uz dabas resursiem, kā arī klimata pārmaiņām, ņemot vērā to ietekmi uz pārtuksnešošanu, augsnes degradāciju, ūdens trūkumu un pārtikas krīzēm. Ar šo ES un dalībvalstis palīdz valdībām īstenot ilgtspējīgas novēršanas un reaģēšanas stratēģijas, kas veicina izturētspējas veidošanu.

ES un tās dalībvalstis vēl aizvien nopietnu uzsvāru liek uz sieviešu lomas pārveidi. Īpaši liela uzmanība tiek pievērsta pārveidojošas pieejas veicināšanai, lai ne tikai uzlabotu sieviešu piekļuvi resursiem, bet arī garantētu viņām līdztiesību, tādējādi panākot, ka iejaukšanās pasākumi nāk par labu un sniedz iespējas sievietēm un vīriešiem.

ES un tās dalībvalstis sekmē neaizsargātu cilvēku situācijas uzlabošanu partnervalstīs, stimulējot labāku darbavietu un ienākumu gūšanas iespēju radīšanu. Kopš Ārējo investīciju plāna (“ĀIP”) īstenošanas sākuma 2017. gadā ES sadarbojas ar finanšu iestādēm, lai atjaunotu vai no jauna ierosinātu ekonomikas dinamismu partnervalstīs nolūkā uzlabot lauku ekonomikas taisnīgu izaugsmi. Lai turpinātu pievērsties sarežģītajai saiknei starp nenodrošinātību ar pārtiku, nabadzību laukos un migrāciju, ES pastiprina sadarbību un dialogu ES un Āfrikas Savienības (ĀS) partnerībā un organizē ES un Āfrikas uzņēmējdarbības forumus nolūkā veicināt nodarbinātības iespēju radīšanu jauniešiem un sievietēm. Pēdējais šāds forums notika 2017. gada novembrī Abidžanā, un uzsvārs tajā tika likts uz publisko un privāto partnerību pastiprināšanu lauksaimniecības uzņēmējdarbības jomā. Šāds uzsvārs ir cieši saistīts ar Ārkārtas trasta fondu Āfrikai, lai novērstu nestabilitātes, piespiedu pārvietošanas un neatbilstīgas migrācijas galvenos cēloņus, kā arī veicinātu labāku migrācijas pārvaldību un radītu iespējas.

¹ ES politikas programma jaunattīstības valstu atbalstīšanai, risinot ar pārtikas nodrošinājumu saistītās problēmas, COM(2010)127.

² *Oficiālais Vēstnesis* C201/1, 30.6.2017.

Inovācijas un pētniecības sekmēšana ir ļoti svarīga, lai varētu uzlabot lauksaimniecības un pārtikas sistēmas. Vienas planētas samītā 2017. gadā ES un Bila un Melindas Geitsu fonds katrs piešķir 270 miljonus EUR 2018.–2020. gadam, lai trešās valstīs kopīgi strādātu pie klimata nozīmīgas inovācijas un pētniecības lauksaimniecības nozarē. Lauksaimniecībai ir būtiska nozīme, jo šī nozare ir svarīgākā daudzu valstu nacionāli noteiktajā devumā (NND), un ES un tās dalībvalstis to atbalsta, sadarbojoties ilgtspējīgas lauksaimniecības programmu īstenošanā. Francijas vadībā ES cenšas mudināt dalībvalstis un citas organizācijas sasniegt “1 miljarda USD mērķi”. Turklāt ir sākusi darboties ES un Āfrikas Pētniecības un inovāciju partnerība pārtikas un uztura nodrošinājuma un ilgtspējīgas lauksaimniecības jomā, kurai ir piešķirts finansējums no programmas “Apvārsnis 2020” un ĀS pētniecības dotāciju shēmas.

G7 vadītāji joprojām ir apņēmušies līdz 2030. gadam palīdzēt 500 miljoniem cilvēku atbrīvoties no bada un uztura nepietiekamības un Taorminas samītā 2017. gadā nolēma pastiprināt kopīgo atbalstu pārtikas un uztura nodrošinājumam un ilgtspējīgai lauksaimniecībai Subsahāras Āfrikā, veicot dažādus pasākumus, tostarp palielinot OAP. Atzīstot to, ka lauku pārveide ir ļoti svarīgs process, lai varētu izveidot darbavietas, palielināt ienākumus un panākt pārtikas un uztura nodrošinājumu, G20 vadītāji 2017. gadā sāka īstenot iniciatīvu jauniešu nodarbināšanai laukos, kas ir G20 partnerības daļa.

3. ZIŅOJUMU SNIEGŠANA UN PROGRESS

Šajā iedaļā ir sniegts pārskats par ES un tās dalībvalstu veiktajiem maksājumiem pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā un par panākto progresu attiecībā uz politikas prioritāšu izpildes kritērijiem.

Maksājumi⁴

Salīdzinājumā ar pirmo un otro ziņojumu ES un tās dalībvalstu gada finanšu palīdzība pārtikas un uztura nodrošinājuma jomā palielinājās līdz 4200 miljoniem EUR jeb par 14,7 % salīdzinājumā ar 2014. gadu un par 24,8 % salīdzinājumā ar 2012. gadu. Tas ir aptuveni 6 % no kopējās oficiālās attīstības palīdzības (OAP) 2016. gadā, tomēr nedaudz mazāk nekā 8 % no OAP 2012. un 2014. gadā⁵.

Lai gan atbalsts pasaules mēroga iniciatīvām un vispārēju sabiedrisku labumu sniegšanai nolūkā veicināt pārtikas un uztura nodrošinājumu vēl aizvien ir stabils (19 % — samazinājums salīdzinājumā ar 25 % 2014. gadā), 2016. gadā atbalsts valstu līmenī pieauga no 66 % līdz 69 %. Pārtikas un uztura nodrošinājuma reģionālais atbalsts palielinājās no 9 % līdz 12 %.

Ziņojuma 1. tabulā ir redzams, ka atbalsts Subsahāras Āfrikai 2016. gadā vēl vairāk palielinājās, veidojot 53 % no atbalsta pārtikas un uztura nodrošinājumam. Lai gan atbalsts Āzijai 2016. gadā nedaudz samazinājās, atbalsts Latīņamerikai un Karību jūras reģiona valstīm un kaimiņvalstīm pieauga. Kopumā nav notikušas būtiskas pārmaiņas, un dati liecina, ka neatkarīgi no ārējā spiediena un reaģēšanas ārkārtas situācijās atbalsts pārtikas un uztura nodrošinājumam joprojām ir ES un tās dalībvalstu svarīga prioritāte.

3 <http://www.g7italy.it/en/documenti-altri>

4 Jānorāda, ka daudzas dalībvalstis ir piešķirušas papildu finansējumu, kas būtiski pārsniedz šeit reģistrētās kopsummas. Tomēr šajā ziņojumā ir atainotas tikai tās iemaksas, kas pārsniedz 100 000 EUR. Turklāt ES un tās dalībvalstis atšķiras ziņojumu sniegšanas metodoloģijā. Šajā ziņojumā iekļautie rādītāji ataino vienīgi šim uzdevumam izmantoto īpašo metodoloģiju.

5 Tāpat kā iepriekšējos ziņojumos arī trešajā ziņojumā — kas izdots 2018. gadā — ir izklāstīti jaunākie pieejamie rādītāji, kas attiecas uz 2016. gadu.

1. tabula. ES un tās dalībvalstu pārtikas un uztura nodrošinājuma atbalsta maksājumu ģeogrāfiskais sadalījums 2012., 2014. un 2016. gadā

	2012.	%, 2012.	2014.	%, 2014.	2016.	%, 2016.	Novirze
Subsahāras Āfrika	1439	43 %	1663	45 %	2242	53 %	74 %
Pasaule	958	28 %	899	25 %	800	19 %	112 %
Āzija	593	18 %	539	15 %	509	12 %	106 %
Latīņamerika un Karību jūras reģiona valstis	231	7 %	225	6 %	285	7 %	79 %
Kaimiņvalstis	88	3 %	231	6 %	312	7 %	74 %
Cits	56	2 %	102	3 %	52	1 %	198 %
Kopā	3366	100 %	3659	100 %	4200	100 %	87 %

Ziņojuma 2. tabulā ir sniegts maksājumu pārskats, norādīts programmu skaits, atbalsta līmenis un atbalstu saņēmušo valstu skaits. Lielāko atbalsta daļu joprojām saņem 1. politikas prioritāte, lai gan tās atbalsta apmērs no 60 % saruka līdz 50 %, jo pieauga atbalsts pārējām piecām politikas prioritātēm. Kopumā pēdējo divu gadu laikā gan programmu skaits, gan to valstu skaits, kam paredzēts atbalsts pārtikas un uztura nodrošinājumam, ir palielinājies saistībā ar iejaukšanās pasākumiem uztura un sociālās aizsardzības jomā. Turklāt liela uzmanība tika pievērsta dzimumu līdztiesībai un maksājumiem, kas saistīti ar pielāgošanos klimata pārmaiņām un to mazināšanu. 2016. gadā 57 % atbalsta var uzskatīt par atbilstošiem dzimumu līdztiesības principam, 43 % veicina pielāgošanos klimata pārmaiņām un 16 % papildina klimata pārmaiņu mazināšanas pasākumus. No visa atbalsta aptuveni 12 % ir paredzēti pētniecībai.

2. tabula. Izpildes kritēriju īstenošanas progress

Izpildes kritēriji	Programmu skaits			Saņemtā atbalsta			Valstu skaits		
	2012.	2014.	2016.	2012.	2014.	2016.	2012.	2014.	2016.
Gads									
1. Palielināt sīksaimniecību izturētspēju un iztikas līdzekļus	1560	1822	1863	2022	2137	2120	108	103	108
2. Atbalstīt efektīvu pārvaldību	410	588	632	395	535	698	84	92	87
3. Atbalstīt reģionālo lauksaimniecību un pārtikas un uztura nodrošinājumu	98	188	228	151	191	226			
4. Pastiprināt sociālās aizsardzības mehānismus pārtikas un uztura nodrošinājumam	94	102	123	209	133	254	40	40	44
5. Uzlabot uzturu	278	341	455	467	504	638	63	64	71
6. Uzlabot humāno un attīstības pasākumu dalībnieku rīcības saskaņotību, lai palielinātu izturētspēju	63	148	161	122	159	265	18	37	37
No tām...									
<i>Pētniecības programmas</i>	149	154	463 (13 %)	379	300	493 (12 %)			69 (61 %)
<i>Dzimumu līdztiesības programmas</i>			1878 (54 %)			2404 (57 %)			97 (85 %)
<i>Galvenais mērķis</i>			155 (4 %)			171 (4 %)			51 (45 %)
<i>Svarīgs mērķis</i>			1723 (50 %)			2233 (53 %)			97 (85 %)
<i>Programmas saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām</i>			1344 (39 %)			1826 (43 %)			95 (83 %)
<i>Galvenais mērķis</i>			308 (9 %)			342 (8 %)			67 (59 %)
<i>Svarīgs mērķis</i>			1036 (30 %)			1484 (35 %)			91 (80 %)
<i>Klimata pārmaiņu mazināšanas programmas</i>			598 (17 %)			693 (16 %)			89 (78 %)
<i>Galvenais mērķis</i>			82 (2 %)			75 (2 %)			40 (35 %)
<i>Svarīgs mērķis</i>			516 (15 %)			618 (15 %)			86 (75 %)
	2503	3343	3462	3366	3659	4200			114

Politikas prioritāšu un izpildes kritēriju īstenošanas progress

Šajā iedaļā ir sniegts īstenoto centienu pārskats, bet sīkāki un konkrētāki piemēri ir izklāstīti pievienotajā dienestu darba dokumentā.

1. politikas prioritātei vēl aizvien tiek pievērsta lielākā uzmanība, tādējādi apliecinot, ka šis atbalsts ir svarīga ES un tās dalībvalstu attīstības sadarbības daļa. Šajā jomā īstenotie centieni ietver atbalstu lauku kopieni izturētspējas uzlabošanai, ražošanas ilgtspējīgai intensifikācijai, lauksaimniecības uzņēmējdarbības attīstības finansēšanai, klimatam labvēlīgai lauksaimniecībai, kā arī atbalstu zinātnes nozīmes palielināšanai attīstības sadarbībā lauksaimniecības nozarē, jo īpaši nolūkā veicināt inovāciju, lai panāktu lielāku ietekmi. Daudzi projekti attiecas uz lauku pārveidi un teritoriālajām pieejām un palīdz atbalstīt pienācīgu darbavietu radīšanu — jo īpaši sievietēm un jauniešiem — lauku teritorijās.

2. politikas prioritāte parāda, ka efektīva pārvaldība joprojām ir galvenā atbalsta joma. ES 2017. gadā sadarbojās ar *FAO* nolūkā organizēt pasākumu un atzīmēt Brīvprātīgi piemērojamo pamatnostādņu par atbildīgu zemes, zivju akvatorijas un mežu pārvaldību pieņemšanas piekto gadadienu, un parādīt to piemērošanā panākto progresu. ES un tās dalībvalstis dedzīgi atbalsta tādas iniciatīvas kā dažādas reģionālās ekonomikas kopienas un Visaptveroša Āfrikas lauksaimniecības attīstības programma (VĀLAP).

3. politikas prioritātes satvarā atbalsts reģionālajām iniciatīvām pēdējos gados ir pakāpeniski palielinājies, piemēram, sniedzot atbalstu reģionālajām zivsaimniecības programmām un papildu atbalstu, lai stiprinātu spēju īstenot reģionālos sanitāros un fitosanitāros pasākumus.

Lai gan iepriekšējā ziņojumā bija vērojams **4. politikas prioritātes** atbalsta maksājumu samazinājums, šajā ziņojumā redzams, ka ir būtiski pieaudzis atbalsts sociālās aizsardzības mehānismiem (par 121 miljonu EUR vairāk), kā arī vairākām programmām un valstīm, kurās attīstās ES un/vai dalībvalstu partnerības.

5. politikas prioritātē, stiprinot kopēju daudznozaru atbalsta pieeju nepietiekama uztura problēmas risināšanai, centieni vienmērīgi turpinājās kopš 2014. gada nolūkā veicināt sadarbību, lai stimulētu saistību uzņemšanos un vadību valstu līmenī, kā arī ES un dalībvalstu sniegtā atbalsta pārskatatbildību valsts un pasaules līmenī.

6. politikas prioritāte saņēma pelnīto uzmanību — tai tika atvēlēti par 107 miljoniem EUR vairāk nekā 2014. gadā. 2018. gada Vispasaules ziņojumā par pārtikas krīzēm bija norādīts, ka aptuveni 124 miljoni cilvēku atrodas pārtikas krīzes situācijā, un tika pierādīta nepieciešamība pievērsties faktoriem, kas izraisa nenodrošinātību ar pārtiku. Atbilstīgi ES globālajai stratēģijai un dalībvalstu veiktajiem pasākumiem nolūkā aktivizēt humāno, attīstības un miera saikni ES kopā ar citiem partneriem darbojas Globālajā tīklā pret pārtikas krīzēm, lai veicinātu kopīgu analīzes darbu un saskaņotu reaģēšanu.

3. tabula. Konkrēti rezultatīvu ieviešanas pasākumu piemēri

1. politikas prioritāte	Vācija atbalsta sīksaimniecību izturētspēju un iztikas līdzekļus vairāk nekā 81 valstī. Īstenojot Vispasaules zaļās inovācijas centru programmu (kas ir iniciatīvas <i>One World – No Hunger</i> daļa), tika apmācīti 600 000 mazo lauksaimnieku (40 % sieviešu; 30 % jauniešu) un ražīgums tika paaugstināts par 35 %. Etiopijā Austrija palīdzēja 348 513 lauksaimnieku (23,6 % no tiem ir sievietes) uzlabot to lauksaimniecības ražīgumu, un vairāk nekā 6000 mājsaimniecību guva labumu no atjaunošanas pasākumiem sateces baseinu jomā, savukārt 52 no 78 aptaujātajiem cilvēkiem varēja izveidot skaidras naudas uzkrājumus.
2. politikas prioritāte	Iniciatīvas <i>America Latina y Caribe sin Hambre</i> satvarā Spānija ir bijusi aktīva partnere, mudinot parlamentāriešus — kā vienus no galvenajiem pārtikas un uztura nodrošinājuma pārvaldības jomas dalībniekiem — vērsties pret badu.

3. politikas prioritāte	Itālija atbalstīja Vidusjūras reģiona piekrastes kopienu attīstību, piešķirot atbalstu 2000 zvejnieku ar kolektīvām dotācijām, sievietēm ar 60 dotācijām pārtikas pakalpojumu sākšanai, 500 zvejnieku apmācībai, trīs zvejnieku/lauksaimnieku asociāciju izveidei un 100 zvejas laivām paredzētas ostas celtniecībai.
4. politikas prioritāte	Īrija deva ieguldījumu produktīvā drošības tīklu programmā Etiopijā, ar kuras palīdzību 10 200 000 cilvēku saņēma palīdzību pārtikas jomā pēc <i>El Nino</i> sausuma 2016. gadā.
5. politikas prioritāte	Beļģija atbalstīja cāļa gaļas un saulespuķu vērtības ķēdes divos Ziemeļtanzānijas rajonos, kur neatkarīgi no sausuma 2009. un 2010. gadā atbalsta saņēmēju ienākumi pieauga par 24 %. Atbalsta saņēmējās mājsaimniecībās arī būtiski palielinājās olu un cāļa gaļas patēriņš, kas pozitīvi ietekmē visu ģimenes locekļu, jo īpaši bērnu, pārtikas uzturvērtību.
6. politikas prioritāte	Francija atbalstīja izturētspējas projektu Senegālas dienvidaustrumu daļā — projekts apliecināja, ka salīdzinājumā ar 36 % mājsaimniecību, kuras programmā nepiedalījās, 61 % programmas dalībnieku, pateicoties pārtikas ražošanas apmēra un pārtikas jomā sniegtās palīdzības pieaugumam, pārtikas patēriņš patlaban ir pieņemams (pamatojoties uz <i>WFP</i> kategorijām). Apvienotā Karaliste, Komisija un citi palīdzēja sekmīgi izstrādāt <i>IPC</i> hroniskas nenodrošinātības ar pārtiku klasifikāciju nolūkā atbalstīt ar pierādījumiem pamatotu lēmumu par pārtikas nodrošinājumu pieņemšanu.

Koordinēšana, papildināmība un saskaņotība

Jaunajā Eiropas Konsensā par attīstību kopīgajai plānošanai (KP) ir būtiska nozīme ES centienos nolūkā īstenot 2030. gada programmu un atbalstīt partnervalstu nacionālos attīstības plānus, uzlabojot ES un dalībvalstu attīstības palīdzības koordinēšanu un saskaņotību. Ar KP ir panākts ievērojams progress — 45 valstis īsteno konkrētus pasākumus saistībā ar KP procesu, un vēl 17 valstis veic pirmos pasākumus nolūkā iesaistīties KP. No desmit KP dokumentiem 2014. gada beigās KP dokumentu skaits ir pieaudzis līdz 26 dokumentiem 2018. gada februārī. Laosā un Senegālā KP vairākus gadus ir pierādījusi savu pievienoto vērtību, sasniedzot ievērojamus rezultātus tādās būtiskās jomās kā pārtikas un uztura nodrošinājums.

1. izcēlums. ES kopīgā plānošana Senegālā

Kopš 2013. gada ES un tās dalībvalstis ir iesaistījušās kopīgā plānošanā Senegālā. Nesen tika apstiprināts otrais kopīgās plānošanas dokuments par laikposmu no 2018. gada līdz 2023. gadam saskaņā ar Plānu jaunajai Senegālai. Kopīgā analīze pierādīja, ka, lai gan pēdējos gados uztura nepietiekamības apkarošanas jomā ir panākti daži pozitīvi sasniegumi, valstī šī vēl aizvien ir liela problēma. Kopīgās plānošanas procesā šīs problēmas tiek risinātas, uzsvāru liekot uz uztura, pārtikas nodrošinājuma un lauksaimniecības savstarpējo atkarību, jo īpaši lauku teritorijās. ES, Francija, Itālija un Spānija kopīgi strādā nolūkā atbalstīt pārtikas nodrošinājumu un cīņu pret pārtikas nepietiekamību.

2. izcēlums. ES kopīgā plānošana Laosā

Kopīgā plānošana Laosā sākās 2012. gadā, un tās rezultātā tika sagatavota Kopīga pārejas stratēģija 2014. un 2015. gadam. Pēc šā pirmā posma ES un septiņas dalībvalstis, kā arī Šveice apstiprināja Eiropas kopīgo plānošanu Laosas Tautas Demokrātiskajā Republikā laikposmā no 2016. gada līdz 2020. gadam. Uztura rādītāji ir viena no septiņām stratēģijas prioritārajām jomām, kurās ES, galvenokārt Francija, Vācija un Šveice, strādā kopā. Kopīgā plānošana Laosā ir teicams piemērs tam, kā ES+ atbalsta Laosas uztura politiku un nodrošina uztura nozīmi citās nozarēs. Kā piemēru var minēt ES un Francijas kopīgo atbalstu prioritāriem pasākumiem saistībā ar uzturu bagātinošām vērtību ķēdēm un lauku teritorijām paredzētām konsultācijām, savukārt ES un Vācija kopīgi atbalsta ieguldījumus tīra dzeramā ūdens infrastruktūrā.

4. ZIŅOŠANA PAR REZULTĀTIEM

ES un tās dalībvalstis ir paziņojušas lielu skaitu rezultātu, kas apliecina ietekmi uz vietām. Ziņojuma 4. tabulā ir redzama šādu rezultātu izlase. Nīderlande, Apvienotā Karaliste un Komisija turpina sniegt apkopotus datus par savām programmām un paziņot vairākus korporatīvos rezultātus. Lai gan tiek īstenoti centieni pilnveidot metodoloģiju, lai varētu novērtēt ietekmi un par to paziņot apkopotā veidā, vēl aizvien pastāv problēmas. Turpmāk izklāstītie rezultāti nav uzskatāmi par pilnīgiem vai salīdzināmiem — tie būtu jāuztver kā ieskats dažādās metodoloģijās par dažādiem laikposmiem atbilstīgi dažādiem kritērijiem. Šo procesu pastiprinās notiekošais darbs pie kopīgiem rādītājiem un efektīvu metodoloģiju piemērošanas saistībā ar ziņošanu par IAM.

4. tabula. Ietekme uz vietām

Nīderlande (2017. gads)	Apvienotā Karaliste	Komisija (2013.–2017. gads)
<p>33 700 000 cilvēku ar nepietiekamu uzturu saņēma palīdzību, no tiem aptuveni 15 500 000 guva neapšaubāmu labumu no labākas uzņemtās pārtikas;</p> <p>7 370 000 ģimenes sīksaimniecību saņēma atbalstu, no tām 1 950 000 guva neapšaubāmu labumu lielāka ražīguma un/vai ienākumu veidā un 1 590 000 ieguva labāku piekļuvi tirgiem;</p> <p>1 360 000 hektāru lauksaimniecības zemes tika uzlaboti, no tiem 366 890 tika uzlaboti, izmantojot videi nekaitīgākas metodes, un 179 360 hektāri kļuva noturīgāki pret spriedzi un satricinājumiem;</p> <p>1 220 000 lauksaimnieku ieguva nodrošinātas zemes īpašumtiesības.</p>	<p>2015.–2017. gadā 26 300 000 bērnu, kas jaunāki par pieciem gadiem, un grūtnieču saņēma atbalstu ar programmām, kas saistītas ar uzturu (tostarp 15 200 000 bija sievietes vai meitenes);</p> <p>2016. un 2017. gadā Apvienotā Karaliste atbalstīja lauksaimniecības uzņēmējdarbības ieguldījumu projektus, no kuriem labumu guva vairāk nekā divi miljoni lauksaimnieku jaunattīstības valstīs;</p> <p>2011.–2015. gadā 8 900 000 cilvēku (tostarp 4 600 000 sieviešu) saņēma atbalstu no naudas pārvedumu programmām;</p> <p>2011.–2015. gadā 3 700 000 cilvēku (tostarp 1 900 000 sieviešu) tika nodrošināti ar pārtiku;</p> <p>2011.–2015. gadā 6 100 000 cilvēku tika sniegta palīdzība (tostarp 3 000 000 sieviešu) nolūkā uzlabot viņu zemes un īpašumtiesības.</p>	<p>11 976 000 sieviešu reproduktīvā vecumā un bērnu, kas jaunāki par pieciem gadiem, guva labumu no programmām, kas saistītas ar uzturu;</p> <p>14 159 000 cilvēku, kuri nebija nodrošināti ar pārtiku, saņēma palīdzību ar sociālo pārvedumu starpniecību;</p> <p>3 675 000 hektāros ir ieviesta zemes ilgtspējīgas pārvaldības prakse;</p> <p>3 841 000 cilvēku saņēma lauku teritorijām paredzētas konsultācijas nolūkā palielināt viņu ražojumu vērtību un uzlabot lauksaimnieku un tirgus saikni;</p> <p>815 000 cilvēku tika atbalstīti, lai nodrošinātu viņu zemes īpašumtiesības, atbalstot ilgtspējīgus iztikas līdzekļus.</p>

5. GALVENĀS TĒMAS

Ņemot vērā lūgumu, ko Padome izteica 2016. gadā, šajā ziņojumā padziļināti ir aplūkotas divas tēmas.

Pret klimata pārmaiņām noturīgas pieejas

Lauksaimniecība ir viena no nozarēm, ko klimata pārmaiņas ietekmē visnopietnāk. ES un tās dalībvalstis veicina tādu lauksaimniecības attīstību, kas palīdz sasniegt vairākus mērķus — uzlabot dabas resursu bāzi un vidi, novērst klimata pārmaiņas, kā arī palielināt zemes un darbaspēka ražīgumu un pārtikas piegādes apmēru. Tam ir abpusēji izdevīga ietekme — tiek radīti ienākumi un pienācīga darba iespējas. 2014. gadā

38 % no visa pārtikas un uztura nodrošinājumam sniegtā atbalsta veicināja pielāgošanos klimata pārmaiņām. 2016. gadā šis rādītājs pieauga līdz 43 %.

ES un tās dalībvalstis nodrošina ar klimatu saistīto jautājumu iekļaušanu savās pašreizējās lauksaimniecības attīstības programmās un veicina īpašus pielāgošanās un seku mazināšanas pasākumus šajā nozarē. Pret klimata pārmaiņām noturīgas pieejas tiek integrētas programmās, veicot dabas resursu ilgtspējīgu pārvaldību, ekoloģiskas lauksaimniecības intensifikāciju ģimenes saimniecībās, lauku teritoriju ilgtspējīgu plānošanu un riska pārvaldību. Tiek sniegti padomi, informācija, nodrošinātas vietējiem apstākļiem pielāgotas tehnoloģijas un infrastruktūra, palīdzot partnervalstīm kļūt noturīgākām pret spriedzi un satricinājumiem, kas saistīti ar klimatu. Dalībvalstis un ES ar *CGIAR* un citu pētniecības programmu starpniecību kopā arī stingri atbalsta pētniecību un mācības par lauksaimniecības praksi, kas ir noturīga pret klimata pārmaiņām. 2018. gada aprīlī tās arīdzan atbalstīja debates *FAO* simpozijā par ekoloģiskas lauksaimniecības nozīmi ilgtspējīgas lauksaimniecības un pārtikas sistēmas izveidē.

Tas ir cieši saistīts ar atbalstu partnervalstu NND un uzraudzībai, kā arī ziņojumu sniegšanai un apstiprināšanai *UNFCCC*. Lai pastiprinātu seku mazināšanu un pielāgošanos visos līmeņos, ES un tās dalībvalstis atbalsta tādas starptautiskas organizācijas un fondus kā *IFAD*, Klimata pārmaiņu mazināšanas fonds un Pasaules Vides fonds.

3. izcēlums. Atbalsts pētniecībai un mācībām par uzturu bagātinošām un pret klimata pārmaiņām noturīgām lauksaimniecības tehnoloģijām

ES un tās dalībvalstis ar *CGIAR* pētniecības centru un pētniecības programmu starpniecību turpina pievērst lielu uzmanību sīksaimniecību, jo īpaši sievietu sīksaimniecību, nozīmei ilgtspējīgās pārtikas sistēmās un atbalsta pētniecību un mācības par uzturu bagātinošām un pret klimata pārmaiņām noturīgām lauksaimniecības tehnoloģijām un metodēm. Tiek īstenoti centieni integrēt vietējās metodes un kapitalizēt prakses ietekmi uz lauksaimniecību un vidi, kā arī sociālekonomisko ietekmi.

4. izcēlums. Lauku ciematu ūdens resursu pārvaldības projekts Nepālā

Projektu sāka 2006. gadā ar Somijas un Nepālas kopīgu finansējumu. Patlaban norisinās projekta trešais posms, kas turpināsies līdz 2022. gadam, un tā mērķis ir palielināt labklājību un samazināt nabadzību ciematu attīstības kopienās, nodrošinot vietējo ūdens resursu ilgtspējīgu pārvaldību. Daži no rezultātiem ir šādi: 144 000 atbalsta saņēmēju ir nodrošināta iekšzemes ūdensapgāde atbilstīgi valsts standartiem; 358 000 atbalsta saņēmēju ir nodrošināta pamata sanitārija, tostarp tualetes mājsaimniecībā; 28 000 atbalsta saņēmēju ir nodrošināta apūdeņošana; 41 000 atbalsta saņēmēju ir nodrošināta elektroenerģija no mikrohidroelektrostacijām; 67 000 atbalsta saņēmēju ir nodrošinātas labākas gatavošanas virsmas un 164 000 atbalsta saņēmēju ir nodrošināti pamata iztikas līdzekļi, ko var iegūt, apsaimniekojot piemājas dārzu.

Ar kvalitatīva uztura aspektiem saistītas lauksaimniecības prakse

Nepilnvērtīgs un nepietiekams uzturs ir lieli attīstības šķēršļi un slogs mūža garumā. Atbilstoši saplānota iejaukšanās lauksaimniecībā var būt ļoti svarīga, lai varētu nodrošināt ilgtspējīgus risinājumus saistībā ar pārtikas pieejamību un uztura kvalitāti. Ar kvalitatīva uztura aspektiem saistīta lauksaimniecība ir pieeja, kuras mērķis ir nodrošināt dažādu cenas ziņā pieejamu, ar uzturvērtībām bagātu, kultūrai atbilstošu un nekaitīgu produktu ilgtspējīgu ražošanu pietiekamā daudzumā un kvalitātē, kas atbilst iedzīvotāju uztura prasībām.

ES un tās dalībvalstis ir sapulcējušās, lai pieņemtu vispusīgāku skatījumu un daudznozaru pieeju. Tās kopīgi strādā, lai: izstrādātu uzturu bagātinošu lauksaimniecības politiku un stratēģijas, kurās sievietēm ir būtiska loma valstīs, kur ir augsti aizkavētas augšanas rādītāji; īstenotu uzturu bagātinošu valsts politiku un stratēģijas, uzlabojot prasmes un zināšanas; uzraudzītu programmas, tostarp iekļaujot tajās uztura dažādības, kā arī pieejamības rādītājus; gūtu pārliecinošākus pierādījumus par rentablām pieejām attiecībā uz atdevi no lauksaimniecības nozarē veiktiem ar uzturu saistītiem ieguldījumiem.

Ar kvalitatīva uztura aspektiem saistītas lauksaimniecības prakses piemēri ir uzturu bagātinošu vērtību ķēžu sekmēšana, inovatīvas pārtikas stiprināšanas pieejas, barības vielām bagāta uztura dažādošana vietējā līmenī un lauku attīstības projektu piemājas dārza komponenti valstīs, kur kopienās tiek īstenota vispusīga pieeja iztikas līdzekļu vairošanai. Valsts un vietēja līmeņa ieinteresētās personas tiek mudinātas iesaistīties, un tiek atbalstīta to vadošā loma ilgtspējīgas ražošanas prakses, piemēram, bioloģiskās lauksaimniecības, ilgtspējīgas ganību pārvaldības un integrētās augu aizsardzības, veicināšanā. Atbalsts ar kvalitatīva uztura aspektiem saistītai lauksaimniecībai tiek piešķirts arī *CGIAR*.

ES un tās dalībvalstis atbalsta *UNICEF* darbu sabiedrībā balstīta uztura jomā un pieskaņojas Uztura uzlabošanas kustībai. Saistībā ar publisko–privāto telpu vairāku dalībvalstu pastāvīgais atbalsts Pasaules aliansei uzlabotam uzturam (*GAIN*) ir lielākoties paredzēts ar nabadzīgo cilvēku uzturu saistīto rezultātu uzlabošanai valstīs ar zemiem un vidējiem ienākumiem, izmantojot tirgū balstītus risinājumus pārtikas sistēmā.

6. VISPĀRĒJIE SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Ziņojot par pēdējiem 2016. gada maksājumiem 4200 miljonu EUR apmērā, kā arī par savu līdzdalību politikā, ES un tās dalībvalstis ir parādījušas, ka galvenās ar pārtikas un uztura nodrošinājumu saistītās problēmas tiek pastāvīgi iekļautas starptautiskajās programmās un vairākās valstīs ir īstenoti pastiprināti centieni uzlabot rezultātus uztura jomā un stimulēt lielākus iztikas līdzekļus lauksaimniecības nozarē. Analīze, kas izklāstīta pievienotajā dienestu darba dokumentā, parāda, cik svarīgi ir:

- 1. saglabāt pārtikas un uztura nodrošinājumu kā attīstības sadarbības prioritāti, lai risinātu sistēmiskas problēmas pasaules pārtikas sistēmā un attīstības problēmas, kurās pārtikas un lauksaimniecības nozarei ir svarīga loma.** ES un tās dalībvalstīm kā pasaules līmeņa dalībniecēm ir jāturpina veidot starptautisko programmu un kopā ar visiem partneriem jāstrādā pie pašreizējo un turpmāko problēmu risināšanas;
- 2. turpināt kopīgos centienus veidot stratēģisku pieeju pārtikas krīzēm, kā arī humāno, attīstības un miera saikni un virzīt Globālo tīklu pret pārtikas krīzēm ceļā uz kopīgu analīzi, kopīgu stratēģisku līdzekļu piešķiršanu un saskaņotu reaģēšanu;**
- 3. turpināt virzību uz kopīgu redzējumu par uzturu un veidot ES un tās dalībvalstu vienotu izpratni par uzturu bagātinošu lauksaimniecību, kas palīdzēs atbalstīt visus iespējamus veidus, kādos lauksaimniecība ietekmē uzturu;**
- 4. pastiprināti pievērst ES un tās dalībvalstu uzmanību lauksaimniecības lielajai nozīmei saistībā ar klimata pārmaiņām, kā uzsvērts *UNFCCC*, un *IAM* sasniegšanu.** Atbalsta avots varētu būt notiekošais darbs pie Parīzes nolīguma īstenošanas, piemēram, Koronijas kopīgais darbs lauksaimniecības jomā un citas attiecīgas apņemšanās palīdzēt valstīm to *NND* sasniegšanā;
- 5. pastiprināt atbalstu sievietēm, pievērsties pārtikas un uztura nodrošinājumam valsts un vietējā līmenī. Papildu uzmanību varētu pievērst labākai sieviešu ieguldījuma atainošanai.** Centieni varētu būt saistīti arī ar sieviešu sasniegšanu, kā arī ieguvumu un iespēju sniegšanu sievietēm, turklāt ES un tās dalībvalstis varētu sistemātiski paziņot svarīgu rādītāju datus sadalījumā pa dzimumiem;
- 6. paātrināt ar rezultātu ķēdēm un kopējiem rādītājiem saistīto darbu, lai progresu un rezultātus varētu uzraudzīt apkopotā veidā.** Būtu lietderīgi parādīt, kā ES veicina 2. *IAM* sasniegšanu. Zināšanām un norādījumiem par ietekmes mērīšanu ir jābūt piemērotiem visiem lietotājiem, arī privātajam sektoram;

- 7. uzlabot lauksaimniecības pētniecības spējas valsts un reģionālā līmenī nolūkā veicināt inovāciju ar partnerību starpniecību.** Šie centieni varētu sekmēt attīstībai labvēlīgu inovāciju lauksaimniecības nozarē, jo īpaši, pilnveidojot spējas un partnerības, piemēram, attīstībai labvēlīgu inovāciju, veicot pētniecību lauksaimniecības nozarē (*DeSIRA*);
- 8. nostiprināt politikas dialogā jautājumu par jauniešu nodarbinātību laukos, nostiprināt ieguldījumus darbavietu un mācību iespēju radīšanā un nodrošināt jauniešu atainošanu politikā un projektos visos posmos.** ES dalībvalstu īstenotie centieni, kā arī pasākumi, kas veikti saskaņā ar Ārējo investīciju plānu un Trasta fondu Āfrikai, būtu jāturpina un jāpastiprina, attiecīgā gadījumā sasaistot tos ar G20 iniciatīvām;
- 9. veicināt reģionālo lauksaimniecības tirdzniecību, atbalstot pašreizējos centienus virzībā uz ilgtspējīgu pārtikas sistēmu pieeju.** Tas ietver lauksaimnieku sasaisti ar tirgiem, cilvēktiesību un darba tiesību piemērošanu, kā arī vietējo kopienu tiesību aizstāvēšanu, piemērojot principus atbildīgiem ieguldījumiem lauksaimniecībā un īstenojot Brīvprātīgi piemērojamās pamatnostādnes atbildīgu zemes, zivju akvatorijas un mežu pārvaldību ;
- 10. strādāt kopā ar visiem likumīgajiem pārtikas sistēmas dalībniekiem, lai uzlabotu starptautiskās iestādes un procesus nolūkā virzīt pārtikas sistēmu ilgtspējīgu pārveidi, pastiprinot sadarbību un saskaņotību, kā arī ar pierādījumiem pamatotu rīcību.**